

Elly en Rikkert Zuiderveld-Nieman staan dit jaar 45 jaar op het podium. Ze stoppen pas als geen kerk of café hen nog wil boeken. Met de jaren zijn ze milder geworden over hun geloof. De boodschap is nu: ‘Je mag er zijn’.

Elly en Rikkert staan weer op de grond

Elly en Rikkert in de Maranathakerk in Woerden: ‘Het lukt niet om het rustiger aan te doen. We worden nog altijd geboekt door kerken en cafés.’

FOTO MAARTEN HARTMAN

Een onafhankelijke geest

Elly en Rikkert hebben zich twee keer bevrijd, vindt Herman Veenhof. De journalist en historicus schreef vijf jaar geleden de biografie ‘Vrije vogels’ over het troubadoursduo, ter ere van hun 40-jarig jubileum. “Ze ontworstelden zich eerst aan het hippiedom en later aan de evangelische kring”, zegt hij. “In de muziek merk je dat ook, ze zijn meer van evangelische liedjes als ‘We hebben allemaal wat’ en ‘Jezus had geen wapens’ gegaan naar luisterliedjes zoals ‘Gewoon wie je bent’ of ‘Tegewind’”. De liedjes zijn ook steeds beschouwender en weemoediger geworden.” Elly en Rikkert gebruikten al bijbelse symboliek vóórdat ze christen werden, vermeldt Veenhof in de biografie. En nadat ze achter Jezus aangingen, schreven ze nog steeds sprookjes zonder bijbelse boodschap. Elly en Rikkert, stelt Veenhof, willen bij geen enkele club horen. Niet bij een kerk, niet bij een beweging. Ze voelen niets voor de rol van hippisch fossiel of goeroe van de gelovigen. Elly en Rikkert waren “echte brandnetel-soepfiguren”, zegt Veenhof. “Ze gingen er vol in.” Hun overgave aan Jezus was net zo radicaal, aldus Veenhof. Na hun bekering droegen ze volgens de biograaf elke minuut van de dag de evangelische boodschap uit. Maar aan die evangelische scene ontworstelden ze zich óók weer. “Ze hadden moeite met het dwingende karakter van evangelische voorgangers en de gewoontes en ongeschreven wetten van die wereld.” Vooral Rikkert kwam daar volkomen van terug, vertelt Veenhof. “In christelijk opzicht is hij klassiek en traditioneel gaan denken. Maar hij zal altijd een onafhankelijke geest zijn.”

Nynke Sietsma

Elly en Rikkert Zuiderveld. Wie waren dat ook alweer? En waar zijn ze gebleven? In een Chinees restaurant midden in de stad Woerden. Elly (1946) is het onstuimige type in de kleuren groen, paars en rood. Altijd oorbellen in, druk bewegend en licht chaotisch. Rikkert (1947) is haar bedachtzame wederhelft, de rustige gestalte met een gitaar, een filosofenblik in de ogen, doorgaans in het zwart gekleed. Alleen zijn haren – nog altijd lang – zijn licht. Rikkert heeft de tijd. De karakters verschillen zijn ook merkbaar in de muziek. Elly is van de vrolijke liedjes met hippie-achtige handbewegingen, Rikkert van de meer melancholische, gelaagde nummers. Elly en Rikkert komen uit dezelfde lichting als Boudewijn de Groot en Herman van Veen. Ze waren hippies en maakten muziek met elkaar in Amsterdam. Elly en Rikkert wilden vrijheid voor iedereen, aten ‘heel yin en yangerig’ macrobiotisch, blowden en gingen in een commune wonen op het platteland waar ze alles deelden. Daar dachten ze diep na over het leven, vooral over hoe het niet moest. Tegen de regels in, anti-autoritair. Ze wilden een rechtvaardiger wereld. Rikkert was kritisch over het geloof. Niet per se anti, maar vooral niet gemakkelijk te overtuigen. Hij

vond de Bijbel ‘maar door mensen bedacht’ en had daarbij grote twijfels. Totdat ze een existentiële crisis doormaakten. Het Amsterdamse leven werd voor hen ‘een hoop bla bla’. En leeg. Er volgde – vooral voor Rikkert – een enorme worsteling. “Die heb ik jaren gevoeld”, zegt hij. En toen kwam de bekering. De rechtvaardigheid die ze zochten, vonden Elly en hij in het christelijk geloof. Hun ommekeer was radicaal en er was geen weg meer terug. De zoektocht was voorbij en de uitkomst wilden ze delen met alles en iedereen. Ze nodigden al hun oude hippievrienden uit om hun doop – met onderdompeling – te komen vieren. Niemand kwam. “Soms moet je terug naar af. Om de zaken bij jezelf op orde te stellen voordat je allerlei grote dingen gaat roepen over wereldvrede”, zegt Rikkert. “Wat wij toen voor ogen hadden, vonden we voor een groot deel in het evangelie.” Elly en Rikkert wijdden voortaan hun leven aan Jezus en iedereen mocht het weten. “Het was een grote schat die we wilden uitdelen”, zegt Elly. Dat ging soms te enthousiast. “We liepen met ons hoofd in de wolken. Maar we hebben leren doseren.” Elly vertelt hoe zij ‘tot geloof’ kwam op haar dertigste. “Ik dacht altijd dat Jezus bij de kerk hoorde en niet bij de mens. Wij hebben niet zo

*Een zonnige dag,
ik bestelde een koffie
aan het tafeltje
dicht bij de deur
toen ik hem zag
in z’n vrachtrijderskloffie
helemaal echt een chauffeur
hij zei me gedag
en hij dronk van z’n koffie
en zuchtte
“mooi weertje vandaag”
ik schonk hem een lach
en hij zei da’s een boffie
lachen dat zie ik zo graag
ik zeg altijd maar*

(‘Gewoon wie je bent’,
van de cd ‘Jarenlang’)

veel met instituten. Maar ik ontmoette mensen die heel vrij waren en toch hun leven aan Jezus wijdden. Ik werd gegrepen, maar eigenlijk was ik jaloers. Wat zij hebben, wil ik ook, dacht ik. Desnoods met Jezus.” Inmiddels leven Elly en Rikkert al 45 jaar van de muziek. Maar een jubileumtournee doen ze niet. “We

zijn meer de ‘het is altijd feest-ty-pes’.” Ze stoppen pas als ze karikaturen van zichzelf zijn geworden, zegt Elly. Tussen de 50 en 100 keer per jaar treden ze op. In Drenthe bijvoorbeeld, in een dorpscafé in Amen. Op een vrijdagavond spelen ze er in een bomvolle kroeg. Het publiek is van alle leeftijden en komt overal vandaan. Een stel dat van ver komt heeft speciaal een hotel in de buurt geboekt. Een dag later staan ze in een donkere, sobere, grote kerk in Woerden. ’s Middags zit de zaal vol met vijfhonderd kinderen, ’s avonds zitten er een stuk of honderd twintigers, dertigers, veertigers en een enkele vijftiger in de kerkbanken. Muisstil. Of juist handenklappend. Als Elly en Rikkert niet optreden, schrijven ze, vertalen of presenteren ze. Hun oeuvre bestaat inmiddels al uit tientallen elpees en cd’s en ongeveer twintig bundels met gedichten en verhalen, vooral voor kinderen. Ze maakten allebei soloplaten en Rikkert schrijft ‘plezierdichten’, sprookjes en ‘ollekebollekes’. De sonnettenbundel ‘Adam zaait radizjen’ is zijn nieuwste werk. Elly bereikte dit jaar de pensioengerechtigde leeftijd. Hier, een brief van de overheid, had Rikkert gezegd. ‘Je krijgt AOW.’ Ze dachten er vijftien jaar geleden wel aan om het rustiger aan te gaan doen en verhuisden naar een piepklein gehucht in Drenthe.

*Jozua vocht met zijn legers
en sloeg de vijand neer
David had een katapult
en Goliath een speer*

*Maar Jezus had geen wapens
geen schild en geen geweer
alleen het woord
alleen het woord
het woord van de Heer:
vergeef ze*

(‘Jezus had geen wapens’,
van de cd ‘Een gat in de lucht’)

Daar waar je niks hoort, waar je bomen en bosdieren ziet en je in de moestuin kunt wroeten. Maar het lukt niet om het rustiger aan te doen. Ze worden nog altijd geboekt door kerken en cafés. Dus reizen ze nu vanuit Drenthe het land door. “Een bekering snijdt je leven in stukken.” Rikkert zegt het bijna terloops, terwijl hij een Chinese kip op zijn bord schept. Ze werden na hun bekering voor gek versleten, vertelt Rikkert. Er was cynisme. “Mensen zeiden: heb je

weer een nieuwe kick ontdekt? En: kun je er soms geld mee verdienen?” Kwetsend, zegt hij. “We hadden juist alles overboord gegooid. We hadden alles verkocht en achtergelaten.” Elly en Rikkert lieten zich niet afleiden door mensen die twijfelden aan hun integriteit. Ze maakten honderden evangelische liedjes, en gingen daarmee – succesvol – het land in. Ze kenden een sterke bekeringsdrang. De evangelische boodschap moest eruit. Dat lijkt met de jaren meer verinnerlijkt. De liedjes die ze zingen met hun vaste muzikanten, slagwerker en componist Dick Le Mair (‘schrijft geweldige arrangementen’) en muzikale alleskunner Jan Borger (‘die maakt prachtige melodieën, en kan alles’) gaan nu over ‘het leven’. Het zijn luisterliedjes over de liefde, over verdriet om de dood van een klein jongetje, over kwetsbaarheid, over menselijke kracht (‘zet je schrap, ga ervoor’). Over alledaagse dingen als hard moeten trappen op de fiets tegen de wind in. Af en toe rolt er een Leonard Cohen-achtige zin voorbij, ‘wat gebroken was, zal weer helen’. Het publiek luistert ademloos naar wat nu de belangrijkste boodschap is: ‘Je mag er zijn’. De Hosanna’s blijven achterwege. Elly en Rikkert lijken vermenselijkt, de bekeringsdrang is gestild. Zij en Rikkert zijn ‘veraardst’, zegt Elly. “We staan weer met de voeten op de grond.”